

Таблиця 2 – Рейтинг країн за індексом інклюзивного розвитку (станом на 2018 рік) [2]

№	Країна	ІР
1	Норвегія	6,08
2	Ісландія	6,07
3	Люксембург	6,07
4	Швейцарія	6,05
5	Данія	5,81
6	Швеція	5,76
7	Нідерланди	5,61
8	Ірландія	5,44
9	Австралія	5,36
10	Австрія	5,35

Таким чином, можна стверджувати, що індекс інклюзивного розвитку є суттєвим доповненням до традиційного кількісного аналізу показника валового внутрішнього продукту, головного макроекономічного показника країни, та дозволяє більш об'єктивно оцінити економічний стан та потенціал країни, враховуючи наявність у ньому соціальних, демографічних та екологічних критеріїв.

Література:

1. GDP per capita, current prices. Purchasing power parity; international dollars per capita. URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/PPPPC@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD> (дата звернення: 24.01.2020).
2. The inclusive development index 2018. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-inclusive-development-index-2018> (дата звернення: 24.01.2020).

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПАРАМЕТРИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ

О. М. САПЕГА, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Інклюзія в широкому соціально-філософському сенсі розуміється як форма буття, спільного життя звичайних людей та людей з інвалідністю. Вона передбачає розробку і застосування таких конкретних рішень, які зможуть дозволити кожній людині рівноправно брати участь в академічному і суспільному житті. Поняття має широке значення і реалізоване в багатьох аспектах, у зв'язку з чим в економічній літературі розглядаються поняття «інклюзивне зростання», «інклюзивні інновації», «інклюзивний розвиток», «інклюзивна економіка».

Інклюзивний розвиток заснований на такому типі економічного зростання, який дозволяє відчутти його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя. Засади теорії інклюзивного розвитку закладені дослідженнями переважно закордонних вчених: Д. Аджемоглу, Д. Робінсона, Е. С. Райнерта та багато інших. Її базові положення, які розроблялися цими вченими з академічних кіл, були розвинені учасниками Комісії зі зростання і розвитку, до складу якої увійшли провідні представники бізнесу, державних структур та наукової спільноти.

На основі аналізу сучасної економічної літератури, оглядів, доповідей, підготовлених міжнародними експертами для міжнародних організацій, дослідження статистичних даних можна визначити ключові моменти інклюзивного розвитку:

- 1) ширші цілі (не тільки збільшення доходу або ВВП);
- 2) всебічний розвиток людського капіталу;
- 3) скорочення нерівності і бідності;
- 4) важливість активної участі в економічному житті, а не тільки в розподілі доходу;
- 5) отримання вигоди широкими верствами населення, особливо дітьми, жінками, людьми похилого віку;
- 6) дбайливе використання природних ресурсів і захист навколишнього середовища [2, 3].

Інклюзивне зростання – це зростання, яке дозволяє залучити більшу частину трудових ресурсів до ефективної економічної діяльності завдяки чому забезпечити більшій частині населення більш високий рівень життя [1, с. 188]. Велике значення надається перерозподілу доходів та зменшенню і викоріненню дискримінації з цього приводу. Створення такої системи розподілу доходів, яка б дозволяла усьому суспільству отримувати його частину, як активно так і пасивно, тобто не прикладаючи жодних зусиль. Це є досить поширеною практикою у більшості країн, і не тільки в бідних і тих, що розвиваються. Насправді, різниця між цими двома перспективами (люди, як активні або пасивні учасники, як виробники і споживачі) не так очевидна, як може здатися, адже інклюзивний розвиток вимагає, щоб люди були активно включені в процеси політичних, соціальних і економічних змін.

Міжнародний валютний фонд розглядає інклюзивне зростання як підвищення темпів зростання за рахунок надання єдиного простору для інвестицій і продуктивної зайнятості населення.

Підкреслюється, що це зростання має бути інтелектуальним, стійким і інклюзивним при залученні до відповідних процесів усіх секторів економіки, усіх верств суспільства. Ці три пріоритети взаємно посилюють один одного, і мають сприяти досягненню високого рівня зайнятості, продуктивності і соціальної єдності. Для слідування цим пріоритетам було сформовано пакет з п'яти цілей у таких областях: зайнятість, інновації, зміна клімату та енергетика, освіта, боротьба проти бідності та соціального відчуження.

Слід навести конкретні параметри, що характеризують заявлені орієнтири, в числі яких:

- досягнення 75%-го рівня зайнятості серед населення у віці 20-64 років;
- підвищення рівня інвестицій в дослідження і розробки до 3% ВВП Євросоюзу;
- скорочення викидів парникових газів на 20% (можливо на 30%) по відношенню до рівня 1990 р., а також збільшення частки відновлюваних джерел у загальному обсязі споживання енергії до 20%,
- підвищення енергетичної ефективності на 20%; доведення частки осіб, які завершили триступеневу освіту в віковій групі 30-34 років до 40%;
- скорочення на 20 млн числа тих, хто знаходиться на межі бідності і соціального виключення [1, с. 189].

Треба відзначити, що поставлені цілі носять досить конкретний характер, що полегшує контроль за їх виконанням. Важливо також, що на основі цих цільових параметрів сформовані орієнтири для кожної країни окремо.

Для оцінки ефективності державної політики в цьому напрямі необхідно вимірювати ступінь інклюзивності зростання. Ряд міжнародних організацій вже приступили до розроблення методичних рекомендацій щодо розрахунку індексу інклюзивного розвитку. В запропонованих ними методиках важлива роль відводиться ефективній роботі влади та громадських інститутів, політика яких має бути оптимізована як для створення умов всеохоплюючої участі у виробництві ВВП, так і для виключення нерівності в розподілі створеного продукту [4].

В Україні стратегія інклюзивного зростання поки що відсутня. Однак країна ще у 1992 р. приєдналася до стратегічного документу ООН «Порядок денний на XXI століття», підписала ряд міжнародних угод і договорів, які зобов'язують управлінські структури держави здійснювати розвиток на принципах збалансованості, а в 2015 р. було затверджено стратегію «Україна–2020» року. «Стратегія–2020» включає в себе 62 реформи. Метою реформ визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі [2].

При розгляді проекту стратегії «Україна–2030» звертає на себе увагу той факт, що поняттю «інклюзія» фактично не приділено уваги, хоч у вступній частині є визначення понять «інклюзивність», «інклюзивне зростання», «інклюзивне суспільство» та «інклюзивні інституції». Однак у самому тексті проекту стратегії міститься чимало інструментів і механізмів щодо створення відповідного правового поля для інклюзивного зростання.

Отже, в Україні на сьогоднішній час вже існує законодавча ініціатива, яку з повним правом можна вважати кроком до інклюзивної економіки, з залученням широких верств населення, для рішення соціально-економічних, демографічних, екологічних проблем, але залишається безліч не вирішених проблем, що потребують подальшого розгляду для створення ефективного механізму інклюзивного розвитку.

Література:

1. Прогнімак О. Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди vs перспективи / О. Д. Прогнімак // *Економічний вісник Донбасу*, 2018. – № 1(51). – С. 187–197. – URL: [http://www.evd-journal.org/download/2018/1\(51\)/pdf/26-Prohnyimak.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2018/1(51)/pdf/26-Prohnyimak.pdf) (дата звернення 27.01.2020).
2. Федулова Л. І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку / Л. І. Федулова // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*, 2016. – № 3 (25). – С. 56–65. – URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n3.html> (дата звернення 27.01.2020).
3. Базилюк А. В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку / А. В. Базилюк // *Економіка та управління на транспорті*, 2015. – Вип. 1. – С. 19–29. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5 (дата звернення 27.01.2020).
4. Інклюзивність економіки – нове мірило економічного росту. *Київський міжнародний економічний форум*. URL: <https://forumkyiv.org/uk/news/inkluzivnist-ekonomiki-nove-mirilo-ekonomichnogo-rostu> (дата звернення 27.01.2020).